

*žene u crnom
beograd*

IZVEŠTAJ

O

AKTIVNOSTIMA

januar - april 2016.

Kao i do sada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnombegrad@gmail.com

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

žene u crnom

ULIČNE AKCIJE:

U ovom izveštajnom periodu organizovale smo jedanaest (**11**) akcija, a takođe smo aktivno učestvovala i u drugim uličnim akcijama:

- komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime
- feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke...

Komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime, kao i drugih zločina nad civilnim stanovništvom, tokom i nakon ratova, na prostoru bivše Jugoslavije:

Beograd, 27. februar - Povodom 23 godišnjice zločina u Štrpcima, Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Inicijativa mladih za ljudska prava, organizovale su (od 15.48h do 16.48h) mirovnu akciju „*Pamtimo zločin u Štrpcima*“ u Knez Mihailovoj ulici. Da podsetimo: 27.2. 1993. u 15.48h iz voza 671, na relaciji Beograd-Bar, u stanici Štrpci, na 230 km od Beograda, pripadnici oružane formacije „Osvetnici“ Vojske Republike Srpske oteli su i ubili 19 putnika nesrpske nacionalnosti (18 Muslimana i jednog Hrvata). Na protestu su bili istaknuti brojni transparenti: *Voz je stao u 15.48h; Pamtimo zločin u Štrpcima - 27.02.1993.-27.02.2016; I posle 23 godine država Srbija ćuti. Dokle?; Žene u crnom za mir i pravdu;* kao i imena otetih i ubijenih: *Esad Kapetanović, Ilijaz Ličin, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifat Husović, Halil Zupčević, Senad Đečević, Jusuf Rastoder, Ismet Babačić, Toma Buzov, Adem Alomerović, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Rasim Ćorić, Fikret Memović, Fevzija Zeković, Nijazim Kajević, Zvezdan Zuličić.* Pored stajanja u crnini i ćutanju, glumice Dah teatra izvele su komad iz njihove predstave „Priča o čaju“, koja je posvećena otmici u Štrpcima. U ovoj akciji učestvovalo je **35** aktivista/kinja.

Prijepolje, 27. februar - Ispred spomen ploče u Prijepolju, obeležena je 23 godišnjica od zločina u Štrpcima. Aktivistkinje udruženje građana Ženski glas iz Priboja, Bona Fide iz Pljevalja, a u okviru mreže Žena u crnom, organizovano su odale počast žrtvama zločina u Štrpcima.

Beograd, 26. mart – Inicijativa mladih za ljudska prava i pokret Moja inicijativa su organizovali šetnju od Trga Republike do Batajnice, u znak protesta protiv rehabilitacije ratnih zločinaca. Šetnja duga 20 kilometara organizovana je pod sloganom „*Premladi da se sećamo, odlučni da nikada ne zaboravimo*“, kako se ne bi zaboravili zločini nad kosovskim Albancima tokom Nato bombardovanja 1999. godine.

Šetnja je završena u Batajnici, gde su na poligonu MUP-a 2001. godine nađena tela kosovskih preko 700 albanskih civila ubijenih tokom rata na Kosovu (1999.). Aktivistkinje ŽUC-a su učesvovala u ovoj akciji.

Beograd, 6. april - " Pamtimo – 24 godine od početka rata u Bosni i Hercegovini", povodom godišnjice početka rata u Bosni i Hercegovini, Žene u crnom su organizovale mirovnu akciju u crnini i ćutanju, u Knez Mihailovoj ulici.

Akcija je takođe bila organizovana i povodom nepravedne presude Haškog tribunala Vojislavu Šešelju. Tokom protesta je izvedena i scenska akcija *Pamtimo* (6.04.1992.-6.04.2016.). Na protestu je bilo oko tridesetak aktivistkinja i aktivista: Žena u crnom, Inicijative mladih za ljudska prava, Saveza antifašista Srbije, Autonomnog ženskog centra.

Beograd, 23. april – Aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom, 23. aprila (u 02,06 i 14,06) pridružili su se porodicama, kolegama i prijateljima 16 radnika RTS-a koji su 23. 4. 1999. godine u 02.06 poginuli u napadu NATO-a 1999. godine. Kod spomenika "Zašto?" u beogradskom Tašmajdanskom parku, Žene u crnom položile su vence sa natpisom "Pamtimo".

Feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke akcije:

Navodimo ih hronološki:

Beograd, 8. februar – „*Ne rehabilitaciji*“, antifašistički protest ispred Višeg suda (Timočka 15) u Beogradu gde je održano drugo ročište za rehabilitaciju Milana Nedića, nacističkog kolaboranta. Kao šef srpske vlade za vreme nacističke okupacije u Drugom svetskom ratu. M. Nedić je odgovoran za holokaust i zločine nad antifašistima tokom Drugog svetskog rata. Rehabilitacijom M. Nedića briše se antifašističko nasleđe, moralno i politički se normalizuju fašizam, što ohrabruje neofašističke i fašistoidne politike i pokreti u današnjoj Srbiji. Ovom protestu Žena u crnom pridružile/i su se i aktivisti/kinje iz Hrvatske (Zagreba i Novske) kao i iz Bosne i Hercegovine.

Beograd, 8. mart: „*Dostojanstven rad a ne glad*“, ulični marš povodom Međunarodnog dana žena, u ovoj uličnoj akciji učestvovalo je oko **500** osoba iz cele Srbije. Ulični marš organizovala je Rekonstrukcija ženski fond u saradnji sa Ženama u crnom. Nakon uličnog marša organizovana je interaktivna izložba „Solidarnost – internacionalizam – kontinuitet“ u Centru za kulturnu dekontaminaciju.

Beograd, 14. mart – „*Ne rehabilitaciji*“, antifašistički protest ispred Višeg suda (Timočka 15) u Beogradu gde je održano treće ročište za rehabilitaciju Milana Nedića, šefa srpske vlade za vreme nacističke okupacije u Drugom svetskom ratu. I ovom prilikom držale smo, između ostalog, sledeća transparente „Žene u crnom protiv fašizma“, „Antifašizam je naš izbor“, „NE Re-

habilitaciji!" itd. Tokom celog protesta, pristalice rehabilitacije iz četničkih pronacističkih organizacija su upućivali uvredljive i pogrdne uzvike Ženama u crnom.

Beograd, 19. mart 'Act for Freedom of Movement' (Za slobodu kretanja), antimilitaristički protest protiv represije nad izbeglicama sa Bliskog istoka intenzivirane nakon zatvaranja tzv. Balkanske rute; protest je održan istovremeno u zemljama Zapadnog Balkana, kao i u celoj Evropi. U ovoj akciji solidarnosti učestvovali/e su aktivistkinje ŽUC-a.

Beograd, 21. mart „Hoćemo otvorene granice, nećemo tvrđavu Evropu - Stop rasizmu!“ povodom 21. marta – Međunarodnog dana borbe protiv rasizma, Žene u crnom su organizovale mirovnu akciju u Knez Mihailovoj ulici u Beogradu. Akcija se odnosila na pitanje ratnih izbeglica i njihov položaj danas u Evropi.

Na akciji su bili, između ostalog, istaknuti i sledeći transparenti:

Hoćemo otvorene granice, nećemo tvrđavu Evropu!; Evropa 1936. = Evropa 2016.; Stop progonu ljudi sa Bliskog istoka!; Zaustavite rat, a ne ljude!; Zatvorene granice – širom otvorena vrata za krijumčare ljudima!; Stop ratu u Siriji, Stop ratu u Iraku, Stop ratu u Avganistanu; Stop deportacijama, Stop trgovini oružjem, Niko nije ilegalan, itd.

Transparenti su bili istaknuti na raznim jezicima: srpskom, engleskom, dari i farsu. Tokom ove antifašističko/antirasističke akcije izveden je performans „Azil, ne šatori, Bez žica, bez granica...“

U akciji su učestvovali i aktivistkinje Ženskog prostora iz Niša, koje su tom prilikom izvele svoj performans protiv nasilja i diskriminacija nad romskim ženama sa sledećim porukama: *Protiv diskriminacije Romkinja u zapošljavanju; Stop teroru nad Romkinjama, Stop rasizmu! Svi smo mi Romkinje i Romi!* itd. Protestu je prisustvovalo oko pedesetak (50) aktivistkinja i aktivista Žena u crnom, Ženskog prostora, Rekonstrukcije ženskog fonda, Regionalnog centra za manjine.

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti Žena u crnom. Sastoji se od mnoštvo segmenata: uličnih akcija, radionica, predavanja, stvaranje različitih modela tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta, saradnje sa srodnim organizacijama u vidu zajedničkih akcija, (kampanja, konsultativnih sastanka).

ŽENSKA SOLIDARNOST ZA KAZNJIVOST RATNIH ZLOČINA:

Akcije ženske solidarnosti – feminističke etike brige i odgovornosti, činovi uzajamne podrške, razmene i saradnje u regiji u cilju izgradnje pravednog mira. U ovom periodu organizovale smo razmene i posete:

21. i 22. januar, Bihać (Bosna i Hercegovina) – solidarna poseta Mejri Dautović (Majka Mejri), mirovnoj aktivistkinji, majci Edne i Edvina, ubijenih u konc-logoru u Omarskoj u BiH od strane srpskih oružanih formacija.

8. februar, Vranić kod Beograda – antifašistička solidarna poseta selu Vranić, a u znak sećanja na zločine koji su četničke fašističke formacije počinile tokom Drugog svetskog rata nad civilima srpske nacionalnosti. Ovom prilikom aktivistkinje ŽUC-a, aktivistkinje iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine posetile su Spomen sobu u kući porodice Pantić.

19. februar, Đulići, BiH – susret sa ženama iz mesta na području Zvornika (Đulića, Klise, Šetića, Srebrenice); tokom ovog susreta četiri aktivistkinje ŽUC-a organizovale su mirovne radionice, a takođe su dogovorene zajedničke aktivnosti u narednom periodu.

11. april, Potočari/Srebrenica, Bosna i Hercegovina: Solidarna poseta desetak žena iz područja Zvornika, aktivistkinja ŽUC-a iz Beograda Memorijalnom centru Potočari/Srebrenica, gde su se susrele sa majkama Srebrenice. Istog dana aktivistkinje ŽUC-a posetile su u selu Bajramovići (kod Srebrenice) Nuru Mustafić i Refiju Hadžibulić, preživjele u srebreničkom genocidu.

Kaznjivost zločina – put do pravednog mira: praćenje suđenja u Specijalnom sudu

Pred Većem za ratne zločine Specijalnog suda u Beogradu, a u nastavku dokaznog postupka, koji se vodi protiv optuženih Gavrilović Pavla i Kozline Rajka, a zbog počinjenih ratnih zločina u selu Trnje (opština Suva Reka/Therandë), 25. marta 1999. godine, na Kosovu.

Dana 25. marta 1999. godine, pripadnici Vojske Srbije, kao i Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, ubili su 31 civila albanske nacionalnosti (od toga 22 člana porodice Gaši/Gashi); njih 19 se još uvek vode kao nestali.

U ovom izveštajnom periodu pratile smo ročište održano 18. januara.

UMETNIČKI ANGAŽMAN U SUOČAVANJU S PROŠLOŠĆU/TRANZICIONOJ PRAVDI

U ovom periodu nastavljena je praksa zajedničkog rada i saradnje umetničkih kolektiva, profesionalnih pozorišta, umetnica/ka angažovanih na umetničkom oblikovanju otpora ratu, ratnim zločinima, represiji, kršenju ljudskih prava. Pored već navedenih umetničko-aktivističkih inicijativa, pre svega u rubrici »Ulične akcije«, u ovom periodu organizovano je više radnih sastanaka u vezi sa osmišljavanjem i realizacijom aktivističko-umetničkih akcija sa umetničkim kolektivima: Multimedijalni centar Led art/Art klinika i Dah teatar o zajedničkim aktivnostima u navedenom periodu, a radni sastanci su održani u Beogradu i Novom Sadu. U ovom periodu aktivnosti su bile fokusirane na izradu dokumentarnog filma o Ženskom sudu – feministički pristup pravdi i u okviru toga održano je desetak radnih sastanaka.

VIDEO AKTIVIZAM: TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

U cilju poboljšanja vidljivosti efekata različitih modela tranzicione pravde, posebno onog sa feminističkog stanovišta, koji promovisu Žene u crnom (ŽUC), tokom 2010. godine stvorena je grupa video aktivistkinja i aktivista, koja se osposobila za snimanje, montažu, digitalizaciju i postavljanje na internet video i audio materijala koji je prikupljen tokom redovnih aktivnosti ŽUC, da bi on, u formi kratkih filmova, postao dostupan široj javnosti. Grupu za video aktivizam ŽUC-a koordiniraju Marija Vidić i Goran Lazin, u saradnji sa Marijom Aranđelović, Zinaidom Marjanović i druge/i aktivistkinje i aktivisti ŽUC-a. U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala sledeće video materijale:

- **Izbeglice su dobrodošle** – o akciji Žena u crnom održanoj povodom 10. decembra- međunarodnog dana za ljudska prava; film traje 2:57 minuta.
- **Nikada nećemo zaboraviti zločin u Štrpcima** – dokumentarni film o obeležavanju godišnjice ratnog zločina u Štrpcima; trajanje 5:48 minuta (na srpskom i engleskom)
- **„Hoćemo otvorene granice, nećemo tvrđavu Evropu - Stop rasizmu!“** – povodom 21. marta – Međunarodnog dana borbe protiv rasizma, Žene u crnom su organizovale mirovnu akciju u Knez Mihailovoj ulici u Beogradu; doku-film traje 5:04 minuta, na srpskom i engleskom jeziku.
- **Gorki ukus slobode** (A bitter taste of freedom): dokumentarni film u trajanju 56 minuta govori o ubistvu ruske novinarkice Ane Politkovskaje, oktobra 2007.
- **„Ženski mirovni susreti“** - dokumentarni filmovi (prevod i titlovanje) biće navedeni u ovom izveštaju u rubrici istoimenog obrazovnog programa.
- **Ženski sud – feministički pristup pravdi** - dokumentarni filmovi (prevod i titlovanje) biće navedeni u istoimenoj rubrici u ovom izveštaju.

ŽENSKI SUD FEMINISTIČKI PRISTUP PRAVDI

Donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u vezi sa organizovanjem Ženskog suda-feministički pristup pravdi u ovom periodu. Ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrnom.org i www.zenskisud.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnombegrad@gmail.com

Prvi Ženski sud na teritoriji Evrope, održan je u Sarajevu, od 07. do 10. maja 2015. godine, u organizaciji 10 ženskih grupa sa prostora bivše Jugoslavije (Pokret Majke enklava Srebrenica i Žepa, Fondacija Cure, Sarajevo, Bosna i Hercegovina, Centar za žene žrtve rata, Centar za ženske studije, Zagreb, Hrvatska, Centar za žensko i mirovno obrazovanje Anima, Kotor, Crna Gora, Savet za rodnu ravnopravnost, Skopje, Makedonija, Ženski lobi, Ljubljana, Slovenija, Centar za ženske studije i Žene u crnom, Beograd, Srbija). Ženskom sudu je prisustvovalo više od **500** osoba iz svih zemalja bivše Jugoslavije, ali i iz: Argentine, Alžira, Palestine, Izraela, SAD, Španije, Italije, Švedske, Austrije, Belgije, Velike Britanije, itd.

Žene u crnom su tokom svih pet godina bile nositeljke programskih aktivnosti Ženskog suda.

Završni događaj u Sarajevu nije kraj procesa, već naprotiv, podsticaj da se iz feminističke perspektive nastavi sa kreiranjem novih modela pravde. To je obaveza pre svega prema svedokinjama, ali i izraz naše odgovornosti prema ogromnom teretu nedavne prošlosti.

U nastavku procesa Ženskog suda, Žene u crnom, Beograd koordiniraju programske i druge aktivnosti, uz podršku organizacija: Anima, Kotor (Crna Gora), Centar za žene žrtve rata, Zagreb (Hrvatska), Fondacija 'Cure', Sarajevo, neke članice bivšeg Organizacionog odbora Ženskog suda (OOŽS) koji je delovao do događaja u Sarajevu učestvuju sporadično (Savet za ravnopravnost polova, Skopje, Makedonija), dok su se ostale članice OOŽS podržavaju aktivnosti bez aktivnog učešća.

U ovom izveštajnom periodu navedimo aktivnosti Žena u crnom kao i drugih organizacija koje učestvuju u nastavku procesa ŽS:

I Feministička etika brige - podrška svedokinjama

Regionalni susreti svedokinja – održanim nakon završnog događaja u Sarajevu (7-10. maj). U ovom periodu održani su sledeći regionalni susreti:

Feministički diskusioni kružok - O feminizmu nekad i sada: od **1. do 3. aprila 2016.** u hotelu SIND, Kotor u organizaciji Centra za mirovno i žensko obrazovanje, Anima; Kotor i Žena u crnom, Beograd održan je feministički diskusioni kružok. U radu kružoka učestvovalo je **26** žena: 10 iz Srbije i 16 iz Crne Gore. Na ovom kružoku učestvovala su svedokinje na Ženskom sudu iz Srbije i Crne Gore, kao i aktivistkinje „Anime“ i Mreže ŽUC- a iz Srbije.

Program se sastojao od sledećih celina:

- **Vještine nenasilne komunikacije** – radionica koju je facilitirala *Ljupka Kovačević*
- »**Sifrazetkinje**« - američki film iz 2015. u režiji Sare Gavron i diskusija nakon filma.

- **O feminističkom aktivizmu u SFRJ** - predavanje *Ervine Dabižinović*
- **'Drug-ca' o prvom feminističkom skupu u Istočnoj Evropi, 1978.** – snimak emisije o prvom feminističkom skupu u Istočnoj Evropi (1978). Nakon ovog dokumentanog filma vođena je diskusija o: današnjem položaju žena, posebno u ruralnim područjima; o jazu između akademkinja i aktivistkinja, ali i o njihovoj saradnji, o važnosti obrazovanja, posebno u okolnostima sadašnje devalvacije obrazovanja; o izazovima solidarnosti među ženama; o volonterskom radu nekada i sada, itd.
- **Šta je feminizam danas? Kuda ide feminizam ovdje i u svijetu?** – uvodničarke *Paula Petričević* i *Staša Zajović* su se osvrnule na kompleksnu situaciju u kojoj se nalazi današnji feministički pokret u svijetu, a posebno na prepreke i izazove (NVO-izacija, gender mainstreaming/politike rodne ravnopravnosti, neoliberalna ekonomska globalizacija, jačanje konzervativnih i fundamentalističkih tendencija, itd.)
- **»Obrani berači«** – (47 minuta) dokumentarni film autorke *Milice Lupšor* iz Zrenjanina o teškom položaju sezonskih poljoprivrednih radnica u Vojvodini, nemilosrdnoj eksploataciji, strahu i siromaštvu žena, ali i borbi za ženska radna prava.
- **»Kuda ide feminizam ovdje i sada?«** – uvodničarka *Paula Petričević* je o fragmentaciji feminističkog pokreta, o svođenju feminizma na politike rodne ravnopravnosti, o pretnjama feminističkom pokretu u vidu institucionalizacije feminizma i feminističke politike kroz državni aparat, akademsku zajednicu, ali i kroz nevladin sektor, itd.
- **O nedavnim presudama Haškog tribunala** - o tome kako presude Haškog suda marta 2016. godine (*R. Karadžiću* i *V. Šešelju*) utiču na naš rad i našu borbu protiv nekažnjivosti ratnih zločina. Sve učesnice su izjavile da su ih presude uznemirile, razoračale i ostavile sumnju u mogućnost pravde i pravednosti na međunarodnom nivou; sve učesnice su iskazale zabrinutost jer smatraju da će ove presude dovesti da porasta nacionalističkih tenzija; učesnice su iskazale pojačanu motivaciju da se angažuju u ovoj situaciji (zajedničke akcije, češći susreti i zajedničko promišljanje).
- **Evaluacija (Šta sam dobila na ovom susretu?)** je pokazala da su učesnice dobile ohrabrenje za dalji zajednički rad, nove prijateljice, nova znanja, ali i veliku uznemirenost pa i strah zbog situacije u cijeloj regiji.

II Promocije Ženskog suda – feministički pristup pravdi

Novi Sad, 5. mart 2016. - **Javna prezentacija Ženskog suda** održana je na Univerzitetu u Novom Sadu – ACIMSI Centar za rodne studije, Novi Sad, u prisustvu dvadesetak osoba (20), uglavnom studentkinja rodnih studija, novinara Nezavisnog udruženja novinara Vojvodina i par aktivistkinja.

Nakon kratkog uvodnog dela i predstavljanja (*Svenka Savić*, prof. emerita Univerzitet, Novi Sad i *Staša Zajović*, *Žene u crnom*, Beograd), govorile su svedokinje na Ženskom sudu održanom maja 2015. godine u Sarajevu.

I deo: Svedokinje govore o svom iskustvu svedočenja na Ženskom sudu u Sarajevu

(O čemu sam svedočila?)

Suvada Selimović, Đulići, Bosna i Hercegovina svedočila je na ŽS o masakru civilnog stanovništva bošnjačke nacionalnosti 1992. godine.

Nadežda Kostić, Kruševac svedočila je na ŽS o prisilnoj mobilizaciji muškaraca za rat na Kosovu 1999. godine, a tokom vojne intervencije Nato-a.

Vesna Đorđević, Zrenjanin je svedočila o brutalnom kršenju radnih prava žena.

II deo: O značaju svedočenja na ŽS, iskustva svedokinja se mogu rezimirati na sledeći način:

- zajednički prostor borbe za pravdu žena žrtava rata i svih drugih nepravdi;
- mogućnost da žene govore istinu o onome što se desilo a na osnovu svog iskustva a ne preko falsifikovanih informacija medija i političara;
- povezanost, zajedništvo i uzajamna podrška svedokinja izvan i iznad državnih granica i nacionalne pripadnosti;
- izgradnja etike odgovornosti svedokinja putem razotkrivanja manipulacija političkih elita;
- kolektivno iskustvo otpora žena prisilnoj mobilizaciji i to preko ličnog iskustva, mogućnost da sazna istinu o otporu prisilnoj mobilizaciji tokom rata u Srbiji, jer zbog 'medijskog mraka' čak ni to nije bilo moguće,
- informacije o posledicama ratnog nasilja, pre svega zločina prisilne mobilizacije, na zdravlje srodnica mobilisanih,
- stvaranje prostora za ženske akcije kršenja radnih prava, itd.

III deo – Pitanja i komentari publike su se ticala: sadašnjim etničkim odnosima u BiH, ravnodušnosti i ćutanja među studentskom populacijom o onome što se dešavalo 90-ih godina, itd.

Projekcije dokumentarnih filmova o završnom događaju – Ženski sud u Sarajevu (maj 2015.)

Feministički pristup pravdi – autor Noah Pintarić, trajanje 09.40 minut

Ženski sud, Sarajevo – autorka Berina Džamailović, trajanje 5.26 minuta

Tanja Đurić Kuzmanović, prof. dr Univerzitet u Novom Sadu je govorila o svom iskustvu saradnice na ŽS po pitanju socio-ekonomskog nasilja, a pre svega o oblicima ekonomskog nasilja nad ženama u ratnom i po-ratnom periodu, o brutalnom kršenju radnih prava žena u procesu pljačkaške privatizacije, ali i o otporu žena.

Svenka Savić je govorila o zajedničkom pređenom putu prožimanja i povezivanja feminističkog aktivizma i teorije, o značaju ŽS za akademsku zajednicu.

Na kraju je bilo reči o budućim planovima Ženskog suda.

III Radni sastanci sa svedokinjama na nacionalnom nivou

Zagreb, 17. januar – Sastanak je održan u Centru za žene žrtve rata, a u organizaciji

Centar za žene žrtve rata – Rosa, Zagreb i Žena u crnom, Beograd.

Sastanku su prisustvovala sledeće svedokinje:

Marica Šeatović, Novska

Jovanka Carević, Zagreb

Ljubica Anđelković, Novigrad

Mirjana Učakar, Ptuj, Slovenija

i organizatorke: Nela Pamuković i Staša Zajović

I deo: Rad na tekstovima svedočenja – svedokinje su, uz podršku organizatorke, pregledale tekstove

svojih svedočenja, unosile određene izmene (tj. neznatna skraćivanja, tamo gde se fakti ponavljaju...), komentarisale fusnote koje je unela radna grupa ŽuC-a, nakon čega su autorizavale tekst svedočenja. Nakon ove faze, radna grupa je unela sve izmene i pristupila redakciji tekstova svedočenja. Ovaj postupak se odvija u skladu sa horizontalnim i demokratskim karakterom celokupnog procesa organizovanja ŽS.

II deo: Zajedničko promišljanje aktuelne društvene i političke situacije, dogovori o aktivnostima u narednom periodu.

IV Zajednički radni konsultativni sastanci

U ovom periodu održavani su operativni radni sastanci organizacija, ekspertkinja, aktivistkinja koje učestvuju u nastavku procesa ŽS:

- **Zagreb, 16. januar** - Radni sastanak na kome su učestvovala Staša Zajović i Nadežda Čačinović filozofkinja o *Ženskoj knjizi svedočenja* i Nadežda Č. je prihvatila da piše recenziju za knjigu o ŽS.
- **Zagreb, 19. i 24. januar** - Radni sastanci na kojima su učestvovala Rada Borić, Staša Zajović, Nela Pamuković, Marijana Senjak, Milica Miladinović, Jovanka Carević; na ovim sastancima je razgovarano o podršci svedokinjama, Međunarodnom sudskom veću, finansijskim problemima, zajedničkim aktivnostima.

V Radni sastanci Žena u crnom

Kao nositeljke programskih aktivnosti u nastavku procesa ŽS, održavale su radne sastanke (izveštajne aktivnosti, priprema publikacija, dokumentacije i arhive ŽS, priprema regionalnih susreta svedokinja, priprema Ženske knjige svedočenja, koordinacija radne grupe za izradu dokumentarnog filma o ŽS, itd.

VI Video aktivizam

Video aktivizam koji podrazumeva realizaciju video materijala u vezi sa feminističkim pristupom pravdi; obuhvata i prevod i titlovanje dokumentarnih filmova o iskustvima nenasilnih pokreta protiv nekažnjivosti zločina, neoliberalne ekonomske globalizacije, itd.

U ovom izveštajnom periodu urađeni su sledeći dokumentarni filmovi:

- **Produkcija individualnih svedočenja:** obuhvata **30** pojedinačnih svedočenja na Ženskom sudu u Sarajevu, maj 2015 u trajanju 12 časova i 15 minuta.
- **Rad na dokumentarnom filmu Ženski sud** – u ovom periodu održano je **10 radnih sastanaka** u Beogradu, u prostorijama ŽUC-a (dosnimavanje materijala, zajedničko gledanje, oblikovanje, izrade radne verzije filma, itd.).

VII Ženska knjiga svedočenja

Rad na knjizi u koordinaciji Žena u crnom obuhvata sledeće segmente:

- *Redakcija svedočenja:* svedočenja za koje su svedokinje dale saglasnost su pregledana, unete su izmene u skladu sa sugestijama svedokinja, fusnote su pregledane od strane saradnice Ženskog suda Maše Malešević, itd.

- *Dokumenti sa Ženskog suda*: odluke i preporuke Međunarodnog sudskog veća su sređene.
- *Tekstovi saradnica ŽS*: pregledani, sledi prevod na engleski.
- *Ostali elementi*: analiza nastavka procesa, kao i tekst o radu feminističkog terapijskog tima ŽS je u fazi izrade, itd.

VIII Učešće svedokinja i organizatorki ŽS u aktivnostima Žena u crnom (ulične akcije, posećivanje mesta zločina, obrazovni programi...)

1. Sastanak Mreže ŽuC-a: 5, 6. i 7. februar: pored svedokinja iz Srbije, učestvovala su svedokinje iz Hrvatske (Milica Miladinović, Marica Šeatović), iz Bosne i Hercegovine (Kadefa Rizvanović, Reiha Avdić, Suvada Selimović, Šaha Hrustić), iz Slovenije (Mirjana Učakar), kao i organizatorke ŽS (Violca Krasniqi, Kosovo, Nela Pamuković, Zagreb).

2. Ženski mirovni susreti

- *Vrnjačka banja, 18, 19. i 20. mart*: Milica Miladinović i Jovanka Carević (iz Hrvatske) i, naravno svedokinje iz Srbije;
- *Pašina česma, kod Leskovca, 15, 16. i 17. april*: Jasminka Bogdanovska i Marionka Atanasovka i Savka Todorovska iz Makedonije.
- *Bečej, 13, 14. i 15. maj*: Kadefa Rizvanović, Edina Karić, Jadranka Milićević iz BiH, kao svedokinje iz Vojvodine.

3. Žene zajedno grade mir – podrška ŽUC-a

- *Đulići, 19. februar* - (Suvada Selimović, Šaha Hrustić, Reiha Avdić, Šehida Abdurahmanović)

4. Ulične akcije

- **Beograd, 8. februar** – protest protiv rehabilitacije Nedića (Marica Šeatović, Milica Miladinović, Nela Pamuković).
- **Beograd, 21. mart** – “**Hoćemo otvorene granice, nećemo Evropu tvrđavu**”, povodom Međunarodnog dana borbe protiv rasizma, Žene u crnom su organizovale mirovnu akciju, posvećenu izbeglicama sa Bliskog istoka, u akciji učestvovala su svedokinje iz Hrvatske Milica Miladinović i Jovanka Carević, kao i organizatorka ŽS Nela Pamuković.

5. Posećivanje mesta zločina

- **8. februar** – Vranić (Marica Š., Milica M., Nela P.), a ostali podaci već navedeni u rubrici ‘Ulične akcije’
- **11. april** – **Srebrenica, Bajramovići**, a ostali podaci već navedeni u rubrici ‘Ženska solidarnost za kažnjivost ratnih zločina)

U ovom izveštajnom periodu priredile smo sledeće izdavačke jedinice:

- *Transkript sa regionalnog susreta svedokinja u Vrdniku - 16 stranica.*
- *Transkript sa feminističkog diskusionog kružoka O feminističkom pokretu nekada i sada - 12 stranica.*
- *Transkript sa promocije Ženskog suda u Novom Sadu – 7 stranica.*

Ženska mirovna politika – obrazovni programi

U ovom izveštajnom periodu održale smo sledeće obrazovne programe:

Ženski mirovni susreti posvećeni su zajedničkom promišljanju učešća žena u izgradnji mira, preprekama i izazovima u izgradnji mira, ulozi ženskog mirovnog aktivizma u postizanju pravednog mira. *Ženski mirovni susreti* čine vidljivim aktivni doprinos žena u nenasilnom rešavanju sukoba, iskustva međunarodnog ženskog mirovnog pokreta, podstiču jačanje mreža ženske solidarnosti, mirovne saveze i koalicija protiv rata, seksizma, nacionalizma, militarizma, svih vidova patrijarhalne diskriminacije...

Ženski mirovni susreti – obrazovni program traje od marta do decembra 2016. godine i biće održani u tri regije u Srbiji, kao i u dve regije na Kosovu. Svaki od susreta traje tri dana.

Ovaj obrazovni program se sastojao od sledećih radionica, predavanja, projekcije dokumentarnih filmova:

Prvi dan:

- **Odnosi među ženama: politika mira i/ili rata?** – radionica
- **Mehanizmi patrijarhalne kontrole nad ženama** – prepoznavanje i prevazilaženje
- **Mirovna kultura i ženska prijateljstva**
- **Solidarnost među ženama – politika mira**
- **Uvek neposlušne** – etički i politički principi Mreže Žena u crnom

Molimo da se đavo vrati u pakao (Pray to Devil Back to hell) - dokumentarni film (38, 35 min.) autorke Gini Reticker. Film se tiče građanskog rat u Liberiji (1989. -2003.). Film svedoči o inicijativi hrabrih žena koje su primorale zaraćene strane da potpišu mirovni sporazum (2003.).

Drugi dan

- **Da li su žene miroljubive po prirodi?** – radionica
- **Ka feminističkom konceptu mira i ljudske bezbednosti** – radionica
- **O istorijatu mirovnog pokreta, o ženskom mirovnom pokretu** (*kratak istorijat, glavne odlike ženskog mirovnog pokreta, o strujama u ženskom mirovnom pokretu*)
- **Iskustva ženskog mirovnog pokreta – na međunarodnom, regionalnom nivou**
 - *Kratak istorijat ženskog mirovnog pokreta* – međunarodni nivo
 - *Iskustva nenasilne borbe žena za mir - pre Drugog svetskog rata – Jugoslavija*

- *Mirovne akcije žena protiv rata, nasilja u ratnom i u mirnodopskom periodu* - za mir, solidarnost, pravdu – kažnjivost ratnih zločina, ženske akcije za očuvanje životne okoline, uz interaktivna predavanja. Tokom ovog obrazovnog programa prikazani su neki od ranije urađenih video materijala ŽUC-a, ali je Grupa za video aktivizam ŽUC-a je za potrebe ovog programa priredila mnoštvo novih video materijala:

I ciklus filmova: Ženska borba za mir, pravdu, kažnjivost ratnih zločina

1. Međunarodna iskustva žena – PP prezentacija (*Majke s Majskog trga – Argentina; Majke ruskih vojnika, Majke subotom...*). Ovaj video materijal je priređen 2016.

2. Iskustva žena u regiji

- **Solidarne majke za mir** (32 min.) - regionalni susreti uzajamne podrške žena – žrtava najtežih ratnih zločina iz Srebrenice, Vukovara (Hrvatska), Bele Reke, Beograda (Srbija). Ovo su susreti žena koje su svoju tragediju i bol pretvorile u zajedničku borbu za mir i pravdu. Ovu neformalnu mrežu pokrenule su Žene u crnom. *Ovaj doku-film je urađen 2016.*
- **Tražimo istinu, zahtevamo pravdu** (2,19 min.) - Dokumentarni film govori o uličnoj akciji, koja je bila posvećena obeležavanju desetogodišnjice od ubistva dvojice gardista u Topčideru, 05.10.2004. godine, a koja je bila izvedena u Knez Mihailovoj ulici, u Beogradu, 05.10.2014. godine. Autorka filma je Marija Arandelović.
- **Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici – akcije Žena u crnom povodom 20 godišnjice genocida u Srebrenici**
 - **“Srebrenica – kamen spoticanja za Srbiju”** - (4:31 min): Doku- film o akciji – postavljanju simboličkog memorijala ŽUC-a i MMC Art klinika/Led art iz Novog Sada 7. jula 2015. godine u Srebreničkoj ulici u Beogradu. Akcija je organizovana u okviru 20 godišnjice genocida u Srebrenici.
 - **“Kad se Srbija pogleda u ogledalu – videće Srebrenicu”** (4:29 min.): Doku-film o scenskoj akciji izvedenoj 10. jula 2015. ispred Predsedništva Srbije u organizaciji Dah teatra, Mreže Žena u crnom Srbije, Žena u crnom Italije i Španije, aktivistkinja ženskih organizacija iz Beograda. Akcija je organizovana u okviru 20 godišnjice genocida u Srebrenici.

II ciklus filmova – Protiv femicida

1. „Nijedna žena manje” – ulična akcija Žena u crnom i Mreže žena protiv nasilja 7.decembra 2015. u Beogradu, povodom Međunarodnog dana borbe protiv femicida

III ciklus filmova - O borbi žena za očuvanje životne okoline

1. Zeleni pojas – PP prezentacija ženskih akcija u Keniji

2. Kreativne akcije žena za očuvanje životne okoline (*The New Environmentalists*)

Od Kenije do Arktika... (*From Kenya to Arctic Circle*)

Produkcija: Mill Valley Film Group, Kalifornija, SAD

Kratki dokumentarni filmovi (u trajanju od *13,35 minuta*) prikazuju borbu žena za pravdu u njihovim zajednicama (protiv zagađenja, eksploatacije prirodnih resursa, itd.). Gore navedeni filmovi su titlovani i prevedeni 2016., a za potrebe ovog obrazovnog programa.

- **Argentina: Borba žena protiv pesticida** - na usevima genetski modifikovane soje
- **Bangladeš** – akcije protiv zagađenja izazvanih demontažom starih brodova
- **Kenija** – akcije protiv izgradnje brane koja uništava jezero Turkana

Nakon projekcije filmova usledio je razgovor.

IV ciklus filmova

1. **Ženski mirovni pokret religiozno-duhovne orijentacije** – PP prezentacija o pokretu u Mjanmaru, pre svega o višedecenijskoj borbi liderke *Aung Sang Sju Ći* (Aung Sun Su Ki). *Video materijal je urađen 2016. a za potrebe ovog programa.*
2. **Ženske akcije solidarnosti sa izbeglicama sa Bliskog istoka:**
 - **‘Solidarnost je naša snaga’** - iskustvo ŽuC-a (8,58 min.)
 - **Džodi Vilijams (Jody Williams)** – dobitnica Nobelove nagrade za mir, 1997. iz emisije televizije DLD19 „Demaskiranje Ahila – današnji ratovi i pustošenja (Unmasking Achilles-Today’s Wars & Devastation (film traje 11 min.) a priređen je 2016.

Treći dan

Ženske mirovne mreže i koalicije na prostoru bivše Jugoslavije, širom sveta...

1. **Međunarodna mreža Žena u crnom – mreža ženske solidarnosti protiv rata** – doku-film ‘Međunarodna mreža Žena u crnom/Red internacional de Mujeres de negro), produkcija Žene u crnom Sevilja (2008), u trajanju od 11 minuta. *Ovaj doku-film je titlovan i preveden 2016., a za potrebe ovog obrazovnog programa.*
2. **Ženska mirovna koalicija/Koalicioni paqesor i grave/Women’s Peace Coalition (Mreža Žena u crnom i Ženska mreža Kosova)**

Feminističko-antimilitarističke akcije – kod nas u svetu...

- **O feminističkom antimilitarizmu** – predavanje

Projekcija doku-filmova o feminističko-antimilitarističkim akcijama (priređeni 2016. za potrebe ovog obrazovnog programa):

- **Greenham Common**, Velika Britanija (Grinem Komon, 6.43 min.)
- **Codepink**, SAD (Šifra ružičasto, 10 min.)
- **Besne bake**, SAD i Kanada (The Raging Grannies, 6. min.)

Nakon projekcije filmova usledio je razgovor.

Feminističko-antimilitarističke akcije u Srbiji - izbor

1. **Trešnjevac – otpor žena prisilnoj mobilizaciji** (1992) – projekcija dokumentarnog filma nemačke televizije DW (1993.), u trajanju od 5.30 minuta
2. **Vraćamo vam tenk!** (3.40 min.)- Dokumentarni film u produkciji ŽUC-a (2010.) prati uličnu akciju Žena u crnom, Art Klinike i Škarta „Vraćamo vam tenk“, oktobra 2010. godine, a koja predstavlja omaž dezerterima i pobunjenicima protiv rata u Srbiji

3. Pamtimo hrabri otpor žena (4,27 min.): feminističko-antimilitaristička akcija organizovana u Kruševcu – u znak sećanja na otpor žena Rasinskog okruga prisilnoj mobilizaciji tokom rata na Kosovu i Nato bombardovanja.

U ovom izveštajnom periodu održan je u dve regije u Srbiji:

Vrnjačka Banja, 18, 19. i 20. mart - učestvovalo je **31** žene i to iz Centralne Srbije, Sandžaka, Beograda (Aleksandrovac, Kruševac, Beograd, Brus, Kraljevo, Čičevac, Varvarin, Prijepolje, Trstenik, Priboj), kao i dve aktivistkinje iz Zagreba).

Pašina česma, kod Leskovca, 15, 16. i 17. april – učestvovala je **31** iz Južne i Jugoistočne Srbije, Beograda i Kraljeva (Leskovac, Vlasotince, Pirot), kao i iz Makedonije (Tetovo, Veles, Skopje).

Ovaj obrazovni program su koordinirale aktivistkinje ŽUC-a: Gordana Radosavljević, Ivana Vitas, Mina Damjanović, Snežana Obrenović, Snežana Tabački i Staša Zajović.

Ženski mirovni aktivizam – obrazovni program u okviru projekta 'Žene zajedno jačaju samopouzdanje i grade mir' udruženja građanki "Anima" iz Đulića kod Zvornika, Bosna I Hercegovina.

U ovom izveštajnom periodu realizovana je sledeća aktivnost:

Đulići, 19. februar - u prvom ciklusu, održanom je u prostorijama 'Anime', učestvovala su **22** žene iz sledećih mesta: Đulići, Šetići, Klisa, Tojšići, Srebrenica, Tuzla, Zvornik, Beograd, Leskovac.

Program se sastojao se iz sledećih radionica:

- **Jačanje samopouzdanja - Što kod sebe najviše volim?**
- **Odnosi među ženama: politika mira i/ili rata?**
- **Mirovna kultura i ženska prijateljstva**

Takođe su prikazani dokumentarni filmovi:

- **Pamtimo – 23 godine od zločina u Zvorniku (8:59 min):** dokumentarni film Grupe za video aktivizam ŽUC-a o obeležavanju 23 godišnjice zločina nad bošnjačkim civilima 1992. u opštini Zvornik.
- **Zajednički snovi" (21 minut):** dokumentarni film napravljen je povodom 30 godina rada Majki sa Majskeg trga. Film prikazuje traganje majki za nestalim sinovima i ćerkama tokom vojne diktature u Argentini (1976 – 1983.), borbu za kažnjivost zločina, kao i ogromne napore koje su Majke sa Majskeg trga postigle na polju edukacije, socijalne pravde i ljudskih prava.
- **Zajedno za mir i pravdu** - Žene Srebrenice, Zvornika, Žene u crnom, Majki sa Majskeg trga (Nora Kortinas) Srebrenica, maj 2015

Radionice su moderirale aktivistkinje Mreže Žena u crnom: Staša Zajović, Milka Rosić, Ljiljana Radovanović i Violeta Đikanović.

MREŽE KOALICIJE UZAJAMNA PODRŠKA I SOLIDARNOST

Žene u crnom su pokretačice ili aktivne učesnice brojnih regionalnih mreža, koalicija i saveza, aktivne učesnice u aktivnostima srodnih organizacija radi jačanja uzajamne podrške, solidarnosti, civilnog društva i demokratije u Srbiji i u celoj regiji.

Sastanak Mreže Žena u crnom, 5, 6. i 7. februar

Na sastanku su učestvovala **62** osobe i to: dve (2) iz Crne Gore, tri (3) iz Hrvatske, sedam (7) iz Bosne i Hercegovine, jedna (1) iz Slovenije, sedam (7) iz Kosova i četrdeset i dve (42) iz osam (8) gradova u Srbiji.

Program je obuhvatao sledeće aktivnosti:

Petak, 5 februar

“U slici i reči” - o aktivnostima Mreže Žena u crnom između dva sastanka Mreže izvestile/i su aktivisti i aktivistkinje Žena u crnom: Miloš Urošević, Staša Zajović, Ljupka Kovačević, Ljiljana Radovanović, Nadežda Kostić i Snežana Tabački.

Zajedno gradimo mreže feminizma, internacionalističke solidarnosti, pravednog mira: o međunarodnim posetama i konferencijama na kojima su učestvovala, govorile **su:** Snežana Jakovljević, Marija Perković, Staša Zajović, Reiha Avdić i Ljilja Radovanović.

O izazovima aktivizma – nekada i sada (predratni, ratni, postratni aktivizam – sličnosti, razlike...): prikazan je arhivski, filmski materijal sa prvog feminističkog skupa u Istočnoj Evropi ‘Drug-ca- žena’ u Beogradu, 1978 godine, koji je poslužio kao osnova za razgovor u kojem su učestvovali/e:

Dragan Jovanović, filozof, saradnik Studentskog kulturnog centra, Beograd,

Aleksandar Kraus, predsednik Saveza antifašista Srbije

Staša Zajović, aktivistkinja prve feminističke grupe u Srbiji, (Žena i društvo), aktivistkinja ŽUC-a

Vjollca Krasniqi, Univerzitet, Priština, Kosovo

Nela Pamuković, aktivistkinja prvog SOS telefona u Istočnoj Evropi (Zagreb, 1988.), aktivistkinja Centra za žene žrtve rata, Zagreb i

Marijana Jović, Ženska mirovna grupa/ŽMIG, Pančevo

Nakon projekcije dokumentarnog filma, učesnice/i su govorile o raznim emancipatorskim tendencijama u SRFJ, među kojima je SKC (Studentski kulturni centar, Beograd) predstavljao izuzetno važnu tačku.

Nemački prijatelj (El amigo aleman) - projekcija argentinskog filma (produkcija 2012., trajanje 100 min.). Film govori o pitanjima suočavanja mladih sa teretom prošlosti, krivicom, odgovornosti...

Subota, 6. februar

Izbeglička drama - militarizacija Evrope; internacionalistička solidarnost: odgovori društvenih pokreta širom Evrope...

U okviru tog panela, bilo je reči o sledećim pitanjima:

- **I deo: Manifestacije militarizacije** (rasizma, ksenofobije...) u raznim zemljama izbegličke 'Balkanske rute' (Srbija, Hrvatska, Slovenija...)
- **II deo: Alternativni odgovori** – Šta smo radile/i?
- **III deo: Šta i kako dalje?** - Zajedničke aktivnosti...

Učestvovala/i su:

Nikolina Nina Zec, Ženska grupa „Izvor“, Tenja, Osijek, Hrvatska

Goran Lazin, Žene u crnom, Beograd

Mirjana Učakar, Ptuj, Slovenija

Violeta Đikanović, ŽUC, Beograd

Mirko Medenica, ŽUC, Beograd

Fahrudin Kladničanin, Forum 10, Novi Pazar

Nela Pamuković, Centar za žene žrtve rata, Zagreb

Vjolca Krasnići (Vjolca Krasniqi), Filozofski fakultet Univerziteta u Prištini, Kosovo i *Beti Muharemi*, Open door, Priština, Kosovo.

Moderirala je *Staša Zajović*

Zajedničko promišljanje i osmišljavanje aktivnosti u narednom periodu, u radnim grupama se diskutovalo o 8 martu i suočavanju s prošlošću iz perspektive/ugla mladih.

Suočavanje sa prošlošću i mladi- u diskusiji su učestvovali/e:

Anita Mitić, Inicijativa mladih za ljudska prava, Beograd

Goran Lazin, ŽUC, Pančevo

Vladimir Jevtić, Bajina Bašta

Mirko Medenica, ŽUC, Beograd

Marija Sebić, Zaječar

Fahrudin Kladničanin, Forum 10, Novi Pazar

Venera Cocaj, Inicijativa mladih za ljudska prava, Priština, Kosovo

Tomislav Perušić, ŽUC Beograd/Subotica i

Adrijana Kocić, Alternativni centar za devojke, Kruševac.

U okviru segmenta **Aktivistička umetnost** prikazan je dokumentarni film **Dnevnik jednog svedoka**, u kom je svedočila Suvada Selimović, koordinatorka Udruženja građanki *Anima*, i aktivistkinja Mreže Žena u crnom.

Diskusionim kutkom „Kuda i kako dalje“, završen je drugi dan sastanka. O aktuelnoj situaciji u Srbiji i regionu i važnim društvenim pitanjima govorile su: *Marica Šeatović*, Protiv zaborava, Novska (Hrvatska), *Beti Muharemi*, Open door, Priština i *Nevenka Rikalo*, Udruženje za pružanje pomoći Ruka ruci, Ugljare (Kosovo), *Nadežda Kostić* i *Binasa Džigal*, aktivistkinje ŽuC (Srbija).

Moderirala je *Snežana Tabački*.

Poslednji dan sastanka je bio posvećen **evaluaciji rada**. Učesnice i učesnici su većinom isticali kao značajne rasprave o izbegličkoj krizi i suočavanju mladih s prošlošću, što su bile i centralne teme skupa.

(Integralni izveštaj sa sastanka Mreže nalazi se na sajtu ŽUC-a)

Solidarnost je naša snaga

Akcije solidarnosti – sa pripadnicama/ima ugroženih i obespravljenih manjinskih zajednica (socijalno-klasnih, etničko-rasnih, seksualnih), građanima/nkama čija su ljudska prava (radna, obrazovna, kulturna), ugrožena.

Solidarnost sa ratnim izbeglicama u Srbiji

Žene u crnom su započele 2013. kada su organizovane solidarne akcije protiv rasističkih napada koji su kulminirali krajem 2013 godine i od tada pa do sada Žene u crnom organizuju mnoštvo aktivnosti, o čemu možete naći informacije na sajtu Žena u crnom. Aktivnosti solidarnosti su međusobno isprepletene, istovremeno uključuju više dimenzija – mirovnu, humanitarnu, umetničko-aktivističku, informativnu...

U ovom periodu organizovale smo sledeće aktivnosti:

Direktne akcije - solidarna pomoć na terenu ima više segmenata i obuhvata:

- **Posete mestima na kojima se nalaze izbeglice** – centri za azilante, parkovi kod Ekonomskog fakulteta i Autobuske stanice u Beogradu; granični prelazi, samoorganizovanim kampovima izbeglica, prihvatni centri za izbeglice, itd.
- **Mirovne akcije humanitarnog karaktera** – pružanje humanitarne pomoći - preko humanitarnih akcija podstičemo solidarnost, upoznavanje, prijateljstvo, susrete sa ratnim izbeglicama, sticanje znanja o položaju izbeglica, informacija o njihovom položaju, itd. Ove akcije se organizuju tokom posete mestima na kojima se nalaze izbeglice.
- **Umetničko-aktivističke akcije solidarnosti sa izbeglicama** - ulične mirovne akcije – protesti zbog zloupotrebe i militarizacije izbegličke tragedije, podsticanje solidarnosti građanstva sa ratnim izbeglicama. Ovaj segment aktivnosti obuhvata i estetsku dimenziju solidarnosti - štampanje letaka, izrada bedževa, transparenata na arapskom, farsiju, engleskom, srpskom jeziku).
- **Dokumentarni filmovi o akcijama solidarnosti**: Grupa za video aktivizam ŽUC-a snimila je kraće filmove o uličnim akcijama, umetničko-aktivističkim programima, o čemu je već bilo reči u ovom izveštaju 'Grupa za video aktivizam'). Takođe imamo bogatu foto dokumentaciju o akcijama solidarnosti.

Direktne akcije - solidarnu pomoć na terenu - navodimo hronološki:

15. januar, prihvatni centar Preševo – policija nije dozvolila ulazak u centar aktivistima ŽUC-a (Mirko Medenica i Violeta Đikanović), ali je zahvaljujući podršci humanitarnih organizacija *Remar i Mensajeros de la paz* predata humanitarna pomoć ŽUC-a, a omogućen je i obilazak izbegličkog kampa. Preševo se nalazi se u blizini granice između Srbije i Makedonije i dnevno je tamo pristizalo oko 2000 izbeglica.

16. januar, prihvatni centar Dimitrovgrad - aktivistima ŽUC-a (Mirko i Violeta) nije bio dozvoljen ulaz u izbeglički centar, ali je zahvaljujući humanitarnoj organizaciji *I'm Human Organization* omogućen kontakt sa izbeglicama, podeljena je skromna humanitarna pomoć a izbeglice su svedočile o raznim vrstama zloupotreba.

16. februar, prihvatni centar Preševo i Miratovac – ni ovom prilikom aktivistima (Violeta i Mirko) policija nije dozvolila ulazak u prihvatni centar. Zahvaljujući prijateljima iz *REMAR-a /Mensajeros de la Paz*, španske humanitarne organizacije, omogućen je kontakt sa izbeglicama, najvećim delom iz Alepa (Sirija). Oni/e su svedočili o problemima putovanja kroz Tursku i Grčku, o zloupotrebama i korupciji...Istog dana Violeta, Mirko i Katarzyna iz Poljske su posetili prihvatni centar u Miratovcu, koji se nalazi na pedesetak metara od granične linije (između Makedonije i Srbije). Tamo su videli specijalne policijske jedinice, u punoj ratnoj opremi, sa automatskim oružjem, oklopnim transporterima... Posetu ovim izbegličkim centrima solidarnim priložima podržale su i prijateljice iz Rekonstrukcije ženski fond.

9. mart, parkovi u Beogradu: u parku kod Ekonomskog fakulteta grupa aktivistkinja/sta kuvala je hranu i čaj izbeglicama. U parku tog dana je između 20 i 30 izbeglica, uglavnom muškaraca. Grupa od četiri volontera i volonterke iz Nemačke, na povratku sa Lezbosa (Grčka), odlučili su da ostanu u Beogradu dva meseca, organizuju 'No borders kitchen', pripremajući svakodnevno toplu hranu za izbeglice u parku i u u tome im pomažu aktivisti/kinje iz Beograda (ŽUC, No borders).

Beograd, 19. mart 'Act for Freedom of Movement' (Za slobodu kretanja), antimilitaristički protest protiv represije nad izbeglicama sa Bliskog istoka, o čemu je bilo više reči u rubrici 'Ulične akcije'.

Beograd, 21. mart „Hoćemo otvorene granice, nećemo tvrđavu Evropu - Stop rasizmu!“ povodom 21. marta – Međunarodnog dana borbe protiv rasizma, Žene u crnom su organizovale mirovnu akciju u Knez Mihailovoj ulici u Beogradu. Akcija se odnosila na pitanje ratnih izbeglica i njihov položaj danas u Evropi.

28. mart, Adaševci - Violeta Đikanović i Mirko Medenica posetili su izbeglički centar u Adaševcima kod Šida (u blizini granice sa Hrvatskom).

Službenici Komesarijata za izbeglice i migracije Republike Srbije su tražili 'dozvole' za podelu humanitarne pomoći, što smo u više navrata uzaludno i tražili...Ovom prilikom svedočili smo diskriminatornom

ponašanju radnika pomenutog Komesarijata prema izbeglicama. To su nam potvrdili i aktivisti stranih humanitarnih organizacija. Na parkingu pumpe koja se nalazi pedesetak metara od centra su bili taksisti koji izbeglicama naplaćuju visoke sume novca do granice sa Mađarskom. I ova poseta je potvrdila diskriminaciju, zloupotrebe, eksploatacije izbeglica od strane državnih i nedržavnih aktera.

21. april, parkovi u Beogradu – čišćenje parkova od izbeglica

– aktivistkinje i aktivisti ŽUC-a posetili su izbeglice u parkovima kod autobuske stanice i Ekonomskog fakulteta. Bilo je na desetine muškaraca, ali i žena koje putuju same, većinom su bili iz Avganistana, Pakistana, Sirije, a bila je i porodica iz zemalja Magreba. Plaše se da kažu iz koje su države dolaze, ali svi beže od rata, terora. Podelili smo skromnu humanitarnu pomoć, posetili majke s decom, razgovarali sa tinejdžerima iz Afganistana. Obišli smo i skvot „No border hostel“ gde su neki od izbeglica smešteni. Skvot prokišnjava na nekoliko mesta, higijenski uslovi su katastrofalni. 20. aprila je najavljeno da će Komesarijat za izbeglice doći sa policijom i sve izbeglice iz skvota deportovati u kamp u Krnjaču, kod Beograda. Zato su se ispred skvota okupilo oko trideset aktivistkinja i aktivista raznih kolektiva u znak solidarnost sa izbeglicama, pa se ljudi iz Komesarijata za izbeglice nisu pojavili. Policija je prethodnih nekoliko noći upadala u skvot i pregledala ga sa baterijskim lampama i puškama. Komunalna policija je „čistila“ park od izbeglica: videli smo čitave porodice koje sede na klupama, jer im nije dozvoljeno da sede na travi... O svemu smo obavestile medije...

26. april, Beograd, čišćenje grada od izbeglica - tog dana nas desetak iz ŽUC-a čuli smo svedočenje čuvara da je, posle izbora 24. aprila, u noći 25/26. april (oko 02h), počelo rušenje trošne zgrade, u delu Savamale, gde su svoje privremeno utočište našle izbeglice. Tri lica sa fantomkama na glavi su uletela u objekat, vezala čuvara, otela mu motorolu (kako ne bi mogao da javi o tome), pokrali izbeglice, isterali ih i srušili objekat. Videli smo posledice noćnog nasilja: Prhvatnom centru za izbeglice, Miksalištu, je naloženo da se isele odmah. Ovakvom brutalnom merom izbeglice se lišavaju najnužnijih potreba (topla jela, zaklon, odeća...). Takođe je srušen skvot (No border hostel), isterani su najsiromašniji među izbeglicama, uglavnom iz Avganistana. Bez obzira na zatvaranje Balkanske rute, izbeglice nisu prestajali da dolaze, a zatvaranje 'balkanske rute' znači rast krijumčarskih mreža, eksploatacije i još veću tragediju izbeglica...

27. aprila, poseta skvotu u Beogradu - grupa od dvadeset volontera/ki iz Nemačke su pre dva dana skvotirali staru baraku, koja se sastoji od desetak prostorija sa dva toaleta, za sada je osposobljeno tri sobe u kojoj se može boraviti. U parku kod Ekonomskog fakulteta bilo je oko tridesetak izbeglica, u drugom parku prema autobuskoj stanici Lasta je bilo oko pedeset izbeglica oko Info kućice.

28. april, parkovi u Beogradu: Violeta, Mirko, Staša, Goran i aktivisti/kinje iz Jermenije bili su u parkovima kod autobuske stanice da odnesu humanitarnu pomoć izbeglicama.

U oba parka je bilo kao i juče znatno manje izbeglica, oko pedesetak ukupno u oba parka. U razgovoru sa izbeglicama, ovog puta iz Šri Lanke, čuli smo o brutalnom nasilju kojim su bili izloženi na putu do parka (napadu oružjem, krađi...). Ovo je već viđeno u Bugarskoj, najstrašnijoj noćnoj mori za izbeglice. Počela je sezona lova na izbeglice i u Srbiji...

(O svim navedenim akcijama solidarnosti opširne izveštaje možete naći, na srpskom i engleskom jeziku, na sajtu ŽUC-a)

Pored navedenog, solidarnost sa ratnim izbeglicama Žene u crnom izražavaju i drugim aktivnostima:

- **Pisanje i slanje izveštaja** - na srpskom i engleskom jeziku, za domaće i međunarodne mreže i institucije sa kojima saradujemo a radi upoznavanja sa problemima izbeglica, njihovim položajem, ljudskim pravima, zloupotrebama, diskriminacijom, kako na nivou institucija tako i društva. U ovom izveštajnom periodu aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom su priredile deset **(10)** izveštaja.

Praćenje stanja ljudskih prava izbeglica ima više segmenata:

- *beleženje pritužbi i žalbi o nasilju i diskriminaciji nad izbeglicama* – kako od strane državnih institucija, tako i društva. Izvor informacija su direktni kontakti sa izbeglicama, susreti i razmena informacija sa aktivistima/kinjama srodnih organizacijama i pokretima na regionalnom i međunarodnom nivou, praćenje izveštavanja u medijima o položaju izbeglica, kontakti sa predstavnicima/ama međunarodnih institucija za ljudska prava, posebno onima za migracije i prava izbeglica

- *beleženje zloupotreba i militarizacije izbegličke tragedije* – slučajevi represije, zloupotrebe, eksploatacije izbeglica od strane državnih i nedržavnih aktera u vidu pljačke i bogaćenja na račun izbeglica, profitiranje na migracijama s Bliskog istoka i stvaranje novog talasa/sloja postratnih profitera,

- *praćenje primene mera od strane institucija*, ispunjavanje obaveza koje je preuzela država na osnovu međunarodnih konvencija o položaju izbeglica i tražilaca azila – raskorak između faktičkog i normativnog stanja (*Opširnije o ovome u izveštaju: "Izbeglička kriza- izveštaj o sadašnjoj situaciji" na srpskom i engleskom jeziku možete naći na sajtu ŽUC-a*)

- *diskriminatorno ponašanje državnih organa prema Ženama u crnom prilikom posete centrima za prihvatanje izbeglica* - aktivistkinje/aktivisti ŽUC-a su obilazili lokacije na kojim se nalaze izbeglice, kako bi odneli prikupljenu pomoć i da bi se upoznali sa uslovima u kojima izbeglice borave, kao i sa odnosom državnih organa prema njima. Pri ovim posetama, policija im je sprečavala ulazak u prihvatne centre, sa izgovorom da je za boravak u centru potrebna dozvola. Naši pokušaji da u kontaktu sa Komesarijatom za izbeglice i nadležnim Ministarstvom dobijemo više informacija ili navodnu dozvolu nisu urodili plodom, itd. (Opširan izveštaj o diskriminaciji možete naći na sajtu ŽUC-a: *Napadi na Žene u crnom januar-april 2016, Dosije br. 6*).

- *internacionalistička solidarnost* – kontakti sa međunarodnim mrežama radi razmene informacija, osmišljavanje zajedničkih akcija, organizovanje uzajamnih poseta, debata...

Represija nad braniteljicama za ljudska prava - Napadi na Žene u crnom: Januar 2016. – April 2016.

Dosije br. 6 – možete naći na sajtu ŽUC-a.

Diskusioni kružoci, predavanja, debate u prostorijama Žena u crnom - "Srede u ŽUC-u"

Praksa redovnih diskusionih kružoka, predavanja i zajedničke refleksije o važnim društvenim i političkim pitanjima u zemlji i svetu, nastavljena je i u ovom izveštajnom periodu, u kojem je organizovano trinaest (13) predavanja i debata u kojima su učestvovala **278** osoba:

27. januar - Razgovor na temu „Rok i popularna kultura u SFRJ“, uvodničar Dragan Jovanović, filozof a prokazan je i dokumentarni film *“Elipse”* o prvoj rok grupi u SFRJ 60-ih i 70-ih godina prošlog veka. Događaj je bio posvećen pokojnom Momčilu Radovanoviću, jednom od članova i osnivača grupe Elipse i saradniku ŽUC-a, a učestvovala je **21** osoba.

4. februar - **projekcija filma ‘Glorija’**, 110 min.), čileanski film o ženi koja u poodmakloj dobi traži svoju autonomiju i slobodu. Projekciji i razgovoru prisustvovalo **10** osoba.

10. februar - **Putovati Balkanom/Viaggare i Balcani**: Eugenio Berra sociolog, Milano/Beograd održao je predavanje o iskustvima putovanja po Balkanu, uz prezentaciju video materijala udruženje za promociju kulture ‘Viaggare i Balcani’ iz Trenta, Italija. Ovom susretu je prisustvovalo **18** osoba.

17. februar „**Gledanje u kaldrmu**“ - projekcija dokumentarnog filma u produkciji NVO ‘Forum 10’ iz Novog Pazara u trajanju od 45 minuta; film svedoči o iskustvima i stavovima žena iz Sandžaka (severozapadni deo Srbije) o skidanju zara/feredže nakon Drugog svetskog rata u SFRJ; u filmu govore žene raznih generacija o zlo/upotrebi običaja i kulturnog nasleđa. Nakon projekcije razgovoru sa Fahrudinom Kladničaninom iz Novog Pazara (Forum 10) prisustvovalo je **35** osoba.

24. februar - promocija knjiga: „**Identiteti i integracija Roma u Srbiji**“ autorke Nade Raduški i „**Romi u Srbiji – između nakovnja siromaštva i čekića diskriminacije**“ Božidara Jakšića, učestvuje i Nada Đuričković, koordinatorka NVO „Daje“, Beograd; U razgovoru koji je moderirao Lino Veljak, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu učestvovala je **21** osoba.

2. mart - **“O aktuelnoj političkoj situaciji u turskom Kurdistanu”** - predavanje i projekcija video materijala sa *Feminističkog karavana* predstavila je Jodie Pandey, feministička aktivistkinja i učesnica Feminističkog karavana. Ovom događaju prisustvovalo je **20** osoba.

9. mart - **“I kornjače lete”** projekciji filma o nad kurdistanskom stanovništvu, pre svega ženama u regiji Srednjeg istoka prisustvovalo je **13** osoba.

16. mart - **“Neki drugačiji muškarci”**, projekcija dokumentarnog filma u produkciji Žena u crnom i razgovor sa muškarcima aktivistima u ŽUC, o uzajamnoj podršci, političkim vrednostima, o ulozi muškaraca u feminističkom pokretu; u razgovoru koji su moderirale Staša Zajović i Marijana Stojčić učestvovalo je **25** aktivista/kinja.

30. mart - **Razgovor o istorijskom revizionizmu u Srbiji**, o rehabilitaciji kvislinga Milana Nedića, šefa srpske vlade tokom nacističke okupacije u II svetskom ratu; uvodničar je bio istoričar Milivoj Bešlin a u razgovoru je učestvovalo **11** osoba.

6. april „Žensko pozorište u Indiji“, o iskustvu boravka u Bangaloreu, Indija na festivalu ženskih pozorišta i uopšte o angažovanoj ženskoj umetnosti govorila je Dijana Milošević, rediteljka Dah teatra iz Beograda; razgovoru i projekciji video materijala prisustvovalo je **13** osoba.

13. april – „U susret izborima“, razgovor o predstojećim izborima u Srbiji (24. april) sa Vesnom Rakić Vodinelić, profesorom Međunarodnog prava na Fakultetu 'Union' u Beogradu, Vesnom Pešić, sociološkinjom i Milošem Adamovićem, predsednikom SDU (Socijaldemokratska unija). U razgovoru je učestvovalo **30** osoba.

20. april – Susret sa učenicima/ama iz Italije: aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom (Miloš Urošević, Ljiljana Radovanović, Dunja Hadžiomerspahić i Staša Zajović) održale su u Centru za kulturnu dekontaminaciju interaktivno predavanje o svom mirovnom aktivizmu za oko **60** učenika/ca i njihovih profesora/rki gimnazije 'Oriani' iz Ravene, Italija. U organizaciji ovog skupa učestvovala su i Žene u crnom iz Ravene.

Predavanje su uključivale i projekcije dokumentarnih filmova Grupe za video aktivizam ŽUC-a.

27. april - „Levica i antifašizam“ predavanje *Milice Popović*, politikološkinje i novinarke izdanja Le Monde diplomatique za Srbiju o sledećim pitanjima: Čega je danas antifašizam ime - odgovor levice na jačanje ekstremizma u svetu; ovom prilikom predavanje „Pojam hegemonije kod A. Gramšija“ je održao *Lino Veljak*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Ovom događaju prisustvovala su **34** osobe.

Uzajamna podrška i solidarnost

U ovom periodu smo takođe učestvovala i u brojnim međunarodnim konferencijama, inicijativama civilnog društva u organizaciji srodnih grupa; ovde hronološki navodimo one u kojima smo imale aktivno učešće (predavačice, panelistkinje...):

22. januar, Beograd – predavljanje izveštaja „Pravo žrtava na reparacije u Srbiji i standardi Evropskog suda za ljudska prava“. Ovom prilikom predstavljena je analiza ključnih prepreka u (ne) ostvarivanju prava žrtava u odnosu na utvrđene standarde Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, definisane kroz praksu Evropskog suda za ljudska prava. Izveštaj se bazira na dugogodišnjoj praksi u zastupanju žrtava pred domaćim organima i međunarodnim telima. U ime ŽUC-a prisustvovao Miloš Urošević.

25. januar, Beograd - „Sloboda okupljanja na Zapadnom Balkanu“ – konferencija o primeni međunarodnih mehanizama u vezi sa slobodom okupljanja, kao i o položaju branitelja/ki lj. prava u Srbiji. Konferenciji u organizaciji Komiteta pravnik za ljudska prava u ime ŽUC-a učestvovala Ljiljana Radovanović.

25. januar i 1. april.- Suđenje za femicid: pred Višim sudom u Jagodini (Centralna Srbija) nastavljen je krivični postupak protiv Stevana Kojića koji je 2. aprila 2015. godine ubio svoju suprugu Žaklinu Kojić. Zločin femicida u Srbiji dostiže dramatične dimenzije: tokom 2015. ubijene su 33 žene, a od početka 2016. ubijeno je 9 žena. Aktivistkinjama Mreže žena protiv nasilja koje prate suđenje od samog početka (decembra 2015.) pridružio se u ime ŽUC-a Miloš Urošević. U ovom periodu održana su ročišta 25. januara i 1. aprila.

28. januar, Beograd – „Šta građanima donose zakoni o policiji, javnom okupljanju i javnom redu i miru?“, panel diskusija Koalicije „PrEUgovor“. Na panel diskusiji je dat kritički osvrt na nacрте Zakona o polici-

ji, Zakona o javnom redu i miru i Zakona o javnom okupljanju koji su januara 2016. predstavljani u Skupštini RS. U ime ŽUC-a prisustvovala Ljiljana Radovanović.

3. februar – Protest ispred Prekršajnog suda u Ustaničkoj 14 u Beogradu, „Nije ona nego ja“, podrška Aniti Mitić, Inicijativa mladih za ljudska prava, protiv koje je pokrenut prekršajni postupak zbog organizovanja 'nedozvoljenog' skupa povodom 20 godišnjice genocida u Srebrenici. U akciju, koju je organizovala Inicijativa mladih za ljudska prava, 10. jula 2015. učestvovalo je oko pedesetak aktivistkinja Mreže Žena u crnom.

3. februar i 23. mart, Leskovac – sudski postupak protiv svedoka Slobodana Stojanovića iz Leskovca odložen je zbog nedolaska oštećenih, a ovom događaju prisustvovao je Mirko Medenica, aktivista ŽUC-a. S. Stojanović je bivši pripadnik MUP Republike Srbije i svedok zločina počinjenih 1998. godine na Kosovu od strane pripadnika 37. odreda PJP MUP RS. Zbog svoje namere da sa trojicom kolega svedoči o dešavanjima na Kosovu, bio je objekat represije od strane lica koje je u svojim iskazima naveo kao izvršioce zločina. Valja napomenuti da do danas nisu procesuirani zločini o kojim Slobodan Stojanović ima saznanja. Kulminacija progona svedoka Stojanovića je sudski postupak koji se protiv njega vodi, za navodne pretnje koje je putem e-mail-a uputio tužiocu za ratne zločine Vladimiru Vukčeviću i njegovom zameniku Slobodanu Stankoviću. Cilj postupka je da se kriminalizuje i diskredituje svedok Stojanović, kao i da se zaplaši pretećom zatvorskom kaznom.

7. mart, Novi Sad – „**Da li je reći NE ratu herojski čin?**“, debata u organizaciji Vojvođanskog građanskog centra (Vojvodina civic centre) i Radio televizija Vojvodina: Debata o otporu ratu, odbijanju da se učestvuje u ratu u vidu dezerterstva tokom 90-ih

Debati je prethodila izložba 'Priča o besmislu' autora Hrvoja Polana, fotografa iz Zagreba. U debati su učestvovali:

Teofil Pančić, pisac i novinar, Beograd

Staša Zajović, aktivistkinja ŽUC

Branislava Opranović, novinarka i aktivistkinja, Novi Sad

Hrvoje Polan, autor izložbe 'priče o besmislu'

Želimir Žilnik, filmski reditelj i scenarista, Novi Sad

Debatu je moderirao Željko Stanetić, direktor Vojvođanskog građanskog centra, a održana je u Studiju M u Novom Sadu, u prisustvu šezdesetak osoba.

11. mart, Beograd- „Buntovnica s razlogom – Biljana Jovanović (1953-1996)“.

Povodom dvadesetogodišnjice od smrti književnice i aktivistkinje Biljane Jovanović, Žene u crnom su organizovale veće sećanja u Centru za kulturnu dekontaminaciju.

Događaj se sastojalo se iz sledećih celina:

- „*Biljana Jovanović – Buntovnica s razlogom*“, na promociji knjige u izdanju Žena u crnom govorila je Radmila Lazić, pesnikinja;
- „*Život je demonski posao, šta mi anđeli u njemu tražimo*“ – izložbu posvećena Biljani Jovanović priredila je Jelena Trpković, slikarka

- „Vjetar ide na jug i obrće se na sjever“ – čitanje pisama Biljane Jovanović iz istoimene knjige prepiske.

23. mart, Beograd – „**Istorija LGBT pokreta u Srbiji**“ u organizaciji Beograd Prajd (Belgrade Pride); razgovor o LGBT aktivizmu od 1990 do 2000.

Učestvovala su:

Lepa Mladenović, feministička lezbejska aktivistkinja

Zorica Mršević, pravna ekspertkinja i aktivistkinja

Staša Zajović, Žene u crnom

Razgovor je održan u Kulturnom centru/KC grad, a moderirala je Bojana Ivković, Beograd Prajd.

5. april, Beograd – „**Pristup dokumentima o zločinima protiv međunarodnog prava u posedu institucija Srbije: državna tajna jača od prava na istinu**“, izveštaj FHP predstavljen u Medija centru. U izveštaju je predstavljena praksa MUP-a i Ministarstva odbrane RS u primeni pravila o pristupu informacijama od javnog značaja, a u vezi sa istraživanjem zločina protiv međunarodnog prava počinjenih tokom ratova u bivšoj Jugoslaviji. U ime ŽuC-a prisustvovao *Miloš Urošević*.

14. april, Beograd – „**Antifašistički front i Izbori 2016**“, razgovor o parlamentarnim izborima sa stanovišta antifašističkih opredeljenja i vrednosti za koje se zalažu organizacije koje čine AF, među ostalima i ŽUC. U debati učestvovala kao uvodničarka u ime ŽUC-a Snežana Tabački a razgovoru je prisustvovalo oko desetak aktivistkinja i aktivista ŽUC-a.

19. april, Beograd – **Sastanak branitelja i braniteljki ljudskih prava** – o problemima sa kojima se suočavaju branitelji/ke ljudskih prava u Srbiji i svetu Sastanak je održan u organizaciji Kancelarije UN Rezidentnog koordinatora u Srbiji/Office of the Resident Coordinator in Serbia (Irena Vojackova-Sollorano) i savetnika Kancelarije UN Claude Cahn; u ime ŽUC-a učestvovali su: *Mirko Medenica i Staša Zajović*.

Kampanje, apeli

Pored navedenih inicijativa u ovom izveštajnom periodu, takođe smo pokrenule ili aktivno učestvovala smo aktivno u brojnim kampanjama pre svega u vezi sa zahtevima za suočavanjem s prošlošću – odgovornost za ratne zločine, nasilju nad ženama, protiv represije nad političkim neistomišljenicima; nad izbeglicama.

„**Hoćemo otvorene granice – Nećemo tvrđavu Evropu**“ - u saopštenju povodom 21. marta, Međunarodnog dana borbe protiv rasizma, Žene u crnom su upozorile na porast rasizma i drugih vidova diskriminacije i netolerancije protiv izbeglica u današnjoj Srbiji i Evropi.

U saopštenju se takođe navodi: „Zemlje Evropske Unije zatvaranjem granica i ponašanjem prema izbeglicama, ugrožavaju temeljne vrednosti na kojima je nastala i opstaje Evropska Unija, a to su solidarnost i ljudska prava. Ovakvi postupci nas neminovno vode ka „Tvrđavi Evropi“, što je nešto, za šta smo mislili da je otišlo u istoriju 1945. godine, porazom ideologije koja je osmislila takav koncept. Država Srbija se postupcima svojih organa uklopila u ovo loše stanje. Iza lažne medijske slike o Srbiji, kao „raju“ za izbeglice, skrivaju se brojne zloupotrebe državnih organa, policijska brutalnost, korupcija, kriminal i bogaćenje na račun progonjenih ljudi“, itd.

Kontinuitet nekažnjivog i nekažnenog nasilja nad braniteljicama ljudskih prava - 28. marta 2016. će se navršiti tačno dve godine otkada je Komitet pravnika za ljudska prava/Yukon (zakonski zastupnik Žena

u crnom) podneo krivičnu prijavu protiv Radomira Počuče, tadašnjeg portparola Antiterorističke jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, zbog krivičnog dela ugrožavanja bezbednosti, a zbog njegovog poziva na nasilje putem društvene mreže Facebook, koji je bio usmeren protiv aktivistkinja organizacije Žene u crnom. Od tog pa sve do današnjeg dana, tokom dve godine, ovaj postupak nije pokrenut, i ni jedna glavna rasprava nije održana u ovom sudskom postupku. U saopštenju od 27. marta se, između ostalog navodi: "S takvim (ne) delovanjem državnih institucija, država podstiče potencijalne napadače protiv aktivista i aktivistkinja nevladinih organizacija koje se bave pitanjima ljudskih prava. Borci i borkinje za ljudska prava su prepušteni sami sebi, i oni dnevno reskiraju jer bi napadi mogli da budu ponovljeni, zbog poruka koje su pojedinci, počinitelji, dobili od medija i državnih institucija u ovom i drugim sličnim slučajevima, koje su takve da se takvo krivično delo smatra nekažnjanim i nekažnjivim".

Nagrada za zločin – poniženje za žrtve - povodom oslobađajuće presude Vojislavu Šešelju, ŽUC u saopštenju se od 31. marta se navodi: „Presuda Veća Haškog tribunala od 31. marta 2016. kojom se jedan od najvećih simbola politike etničkog čišćenja i genocida sa prostora bivše Jugoslavije Vojislav Šešelj oslobađa svih tačaka optužnice za ratne zločine predstavlja skandal bez presedana. Ovom presudom žrtve Šešeljeve zločinačke ideje „Velike Srbije“ duboko su ponižene. Ideji pravde i principu kažnjivosti zločina, Veće Haškog tribunala pod predsedavanjem Antonetija je besramno pljunulo u lice, a agresivni rat i etničko čišćenje proglašeni su legitimnim oblicima ponašanja. itd.

Kazniti napadače na društveni centar Oktobar - Žene u crnom su najoštrije osudile napad koji su pripadnici fašističke organizacije izvršili na društveni centar Oktobar u noći između četvrtka i petka 31. mart/01. april 2016. ŽUC zahteva od nadležnih institucija države Srbije da se po hitnom postupku uhvate i procekuriraju odgovorni za ovaj napad.

„Ovaj i slični drugi napadi se dešavaju u atmosferi odsustva bilo kakve kažnjivosti kako zločina tako i nasilja, na svim nivoima. Smatramo da je nedavna presuda Haškog tribunala, kojoj je bilo kakve odgovornosti za kako za širenje mržnje, tako i za činjenje zločina, oslobođen Vojislav Šešelj, vetar u leđa pripadnicima fašističkih grupa, koje će sada u otvorenoj sezoni lova na sve one koji misle drugačije i različito u odnosu na dominantni nacionalistički diskurs, vršiti napade na sve koji se zalažu kako za ideje solidarnosti, tako i za poštovanje ljudskih prava“, navodi se u saopštenju.

Pamtimo! – povodom 24 godina od početka rata u Bosni i Hercegovini, u saopštenju ŽUC protestuje protiv nedavnih presuda Haškog tribunala: "Neke presude Haškog tribunala (posebno Perišić, Karadžić, Šešelj...) podstiču nekažnjivost zločina, vređaju dostojanstvo žrtava i preživelih. Postoji otvorena bojazan od narušavanja ionako krhke regionalne stabilnosti i izbijanja novih sukoba. Ove presude dovode do jačanja nacionalističko-militarističke klime u celoj regiji, još više produbljuju etničku i svaku drugu netrpeljivost. Ove presude pokazuju da je institucionalna pravda i na nacionalnom i na međunarodnom nivou nedovoljna, da ključni faktori međunarodne zajednice žrtvuje pravdu u ime geopolitičkih kalkulacija i interesa".

Protiv glorifikacije ratnih zločinaca – U apelu javnosti (Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo, Inicijativa mladih za ljudska prava, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Komitet pravnika za ljudska prava i Savez antifašista Srbije) su protestovale protiv promocije knjige 15. aprila „Kako se rađala Republika Srpska – zapisi iz haškog zatvora“, Momčilo Krajišnika, osuđenog pred Haškim tribunalom za istrebljenje, ubistva, progone na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi, deportacije i nečovečno postupanje, kao i zločine protiv čovečnosti. U saopštenju se navodi: "Činjenica da se osuđenom ratnom zločincu ustupa prostor u državnoj instituciji je skandalozna. Smatramo organizaciju ovakvog događaja direktnim činom "normalizovanja" zločina i besramnom

uvredom za sve žrtve zločinačke politike, čiji je Momčilo Krajišnik bio deo. Zahtevamo od nadležnih iz Doma omladine Beograda, kao i od nadležnih iz Grada Beograda, kao osnivača Doma omladine, da odustanu od održavanja ovog događaja i time spreče sramotu koja bi bila naneta Domu omladine, Beogradu i svim njegovim građanima“ Nažalost, navedena tribina je održana, što svedoči o klimi i praksi glorifikacije ratnih zločinaca u Srbiji.

Izdavačka delatnost

Pored publikacija navedenih u prethodnim rubrikama ovog izveštaja, navodimo i sledeće:

“Jasna Bogojević – Ostavila je trag u nama” – publikacija u znak sećanja na Jasnu Bogojević (1946-2015), antiratnu, antifašističku aktivistkinju, borkinju za pravdu. Publikacija ima 32 stranice.

“Jelka Kljajić Imširović - Ostavila je trag u nama”- publikacija povodom desete godišnjice smrti Jelke K. I., (1947-2006), jedne od osnivačica ŽUC-a, antiratna drugarica, borkinja protiv svih vidova totalitarizma, aktivistkinja za demokratiju i pravdu.

Biljana Jovanović – Buntovnica s razlogom – povodom dvadesete godišnjice smrti književnice i antiratne aktivistkinje Biljane Jovanović (1953-1996), Žene u crnom su izdale knjigu ‘Biljana Jovanović – Buntovnica s razlogom’. Knjiga ima tri dela: prvi deo čine prozni tekstovi (eseji, kritički i tekstovi iz zaostavštine B. Jovanović), drugi deo čin drame B. Jovanović i treći deo o političko-aktivističkom angažmanu Biljane Jovanović. Knjigu su uredili Radmila Lazić i Miloš Urošević, ima 272 stranice, a knjiga je objavljena i štampana zahvaljujući solidarnoj podršci drugarica i drugova Biljane Jovanović.

Međunarodna politika – učešće na međunarodnim konferencijama, susretima...

27. februar, Priština, Kosovo – Feministički razgovori, Istorija, Sećanje, Razlika (Feminist Conversations: History, Memory, Difference), o feminističkom aktivizmu u predratnom i ratnom periodu na prostoru bivše Jugoslavije govorile su feminističke aktivistkinje iz regije. U ime ŽUC-a učestvovala je Staša Zajović. Susret je deo projekta “Memory Mapping Kosova”, a u organizaciji Institute for Studies in Society and Culture, and the University Program for Gender Studies and Research (UP).

11. i 12. februar, Istanbul, Turska - Regionalna konferencija – promocija Globalne studije o Rezoluciji 1325 (Workshop/Regional Launch of the Global Study on 1325, u organizaciji UN Women (United Nation for Center for Gender Equality and Improvement of Women. U ime ŽUC-a učestvovala je Staša Zajović u sledećim radnim grupama/radionicama: *Rodni odgovor na humanitarnu i izbegličku krizu* /Engendering response to humanitarian and refugee crisis and *Žene u prevenciji nasilnog ekstremizma* (Women and preventing Violent extremism).

25. i 26. mart, San Sebastian/Donostia, Baskija/Španija - Stop War Festival (San Sebastian je proglašen gradom kulture za 2016.) i u okviru toga su organizovane brojne aktivnosti, u kojima je učestvovala Staša Zajović.

25. mart – debata O feminističko-antimilitarističkom aktivizmu ŽUC-a, uz projekcije filmova o Ženskom sudu, o akcijama ŽUC-a u vezi sa genocidom u Srebrenici, itd. Na ovoj konferenciji bilo je preko sto osoba.

26. mart - u *Kući mira i ljudskih prava* (Casa de la Paz y los Derechos humanos de Aiete i opština San Sebastian/Donostia, učestvovala je na panelu: „25 ratova svake godine, 61 milion raseljenih lica...“ (25 guer-

ras cada ano, 61 millones de personas desplazadas..." zajedno sa: *Carmen Magallon Portoles*, predsednica WILPF-a (Međunarodna liga žena za mira i slobode), *Alfonso Sanchez Ramirez*, profesor i predsednik španske sekcije Amnesty International, *Pere Ortega*, predsednik Centra za istraživanje mira iz Barselone (Centre Delas d'Estudis per la Pau de Barcelona).

27. i 28. mart - Radni sastanak Staše Z. sa aktivistkinjama Žena u crnom iz Španije u Kantabriji (Los Corrales de la Buelna) dogovori o narednim zajedničkim aktivnostima

8, 9. i 11. april - XXVI Međunarodni susret kulture i mira u Gerniki (XXVI Jornadas Internacionales de Cultura y Paz de Gernika/Gernikako Kultura eta Bakearen Nazioarteko XXVI, Jardunaldiak). Staša Zajović, ŽUC, imala je brojne aktivnosti:

8. april 2016. – u Muzeju mira Gernika (Museo por la paz/Gernikako Bekearen Museoa) održana je međunarodna konferencija "Žene i aktivizam u ratu" (Mujeres y activismo desde el nucleo de conflicto). Staša Zajović učestvovala zajedno sa: *Marina Gallego*, koordinatorka pokreta 'Ruta pacifica', Kolumbija, *Taqva Attallah*, pokret 'Borci za mir' (članica palestinske sekcija pokreta Combatants For Peace, Nablus, Palestina).

9. april - Celodnevne radionice o artivizmu (aktivizam i umetnost) u ASTRA – društvenoj fabrici za kulturu (ASTRA- Fabrica Social para Cultura); učestvovalo oko 20 aktivista/kinja u koordinaciji Alex Carrascosa, artista, facilitator procesa KreAktivne transformacije konflikata (Transformacion CreActiva de Conflictos), metodologija Dijalog putem umetnosti.

11. april - Feminizam u ratu i u miru (El Feminismo en la guerra y la paz), u Forumu Plaza (Elai Alai Aretoa), Gernika. Učestvovala su: *Staša Zajović*, *Marina Gallego*, Kolumbija, *Roberta Bacic*, mirovna aktivistkinja, kustostkinja izložbi istorijskog pamćenja žena Čilea 'Arpilleras', Čile. Na ovoj konferenciji je bilo oko 60 studenata/kinja.

U ovom periodu je takođe su imale veliki međunarodnih poseta – aktivista/kinja, istraživačica iz celog sveta.

Izveštaj priredila: *Staša Zajović*
uz podršku *Gorana Lazina*, *Miloša Uroševića*, *Ljiljane Radovanović*, *Mirka Medenice*,
Ljupke Kovačević, *Marije Vidić*, *Nataše Milanović*, *Snežane Tabački*, *Violete Đikanović*.

Beograd, jul 2016.